Eduskunnan
maa- ja metsätalousvaliokunta
HE 175/2026 vp

EDUSKUNNAN MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

4H – tekemistä, osaamista, työtä ja tulevaisuususkoa

Vuonna 2025 4H-toimintaan osallistui yli 184 000 lasta ja nuorta. Eri puolilla Suomea toimivat 4H-yhdistykset tarjoavat lapsille kerhoja, leirejä sekä ruoka-, metsä- ja luontokasvatusta. Nuorille ne tarjoavat mahdollisuuden oppia työelämätaitoja, saada ensimmäinen työpaikka ja kokeilla yrittäjyyttä turvallisesti aikuisen tukemana.

4H:n Kolme askelta työelämään -mallissa harrastuksessa opitut taidot luovat pohjaa työelämävalmiuksille, työllistymiselle ja yrittäjyydelle. Vuonna 2025 noin 9 600 nuorta työllistyi 4H:n kautta tai toimi 4H-yrittäjänä. 4H-yrittäjinä toimi yli 3 100 nuorta, ja heidän yritystensä yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 5,4 miljoonaa euroa. Lukujen takana on nuoria, jotka ovat uskaltaneet ottaa ensimmäisen asiakkaansa, oppineet sopimaan työstään ja huomanneet oman osaamisensa arvon.

Kasvavien yrittäjyyslukujen taustalla on nuorten omien ideoiden ja rohkeuden lisäksi 4H-yhdistysten tarjoama ohjaus. 4H-yrittäjyyden merkitys näkyy nuorten kokemuksissa. Sosped Keskuksen toteuttamaan kyselyyn (2026) vastanneista 272 nykyisestä tai entisestä 4H-yrittäjästä 67 prosenttia arvioi, ettei luultavasti olisi perustanut yritystä ilman 4H-yrittäjyyttä. Maaseutumaisten kuntien vastaajista näin arvioi 75 prosenttia. Kyse on vastaajien omasta arviosta, joka kertoo, kuinka tärkeänä he pitävät saamaansa tukea.

Lasten ja nuorten mahdollisuudet vahvistavat koko Suomen elinvoimaa

Kylien ja kuntien tulevaisuus riippuu myös siitä, millaisia mahdollisuuksia lapsilla ja nuorilla on harrastaa, oppia ja tehdä työtä omalla kotiseudullaan. 4H täydentää kunnallista nuorisotyötä. Osa yhdistyksistä tuottaa kunnille sopimuksella esimerkiksi haja-asutusalueiden kerhotoimintaa, iltapäivätoimintaa ja nuorten kesätyöllistämistä. Pienessä kunnassa 4H voi olla keskeinen säännöllisen nuorisotoiminnan järjestäjä.

Toiminta uudistuu nuorten tarpeiden mukana. Kaikki kuutoset metsään -toiminnan tavoitteena on tarjota kuudesluokkalaisille metsäpäivä, jonka sisällöt tulevat opetussuunnitelmasta. Lintuasuntosijoittajat yhdistää nuorten yrittäjyyttä ja käytännön luontotekoja. Ruokakasvatus antaa lapsille mahdollisuuden oppia ruoasta ja sen alkuperästä itse tekemällä.

Näiden mahdollisuuksien vieminen eri puolille Suomea edellyttää paikallisia 4H-yhdistyksiä ja aikuisia, jotka kokoavat koulut, lapset ja nuoret sekä kumppanit yhteen.

4H-yrittäjyys tuo samalla paikkakunnille palveluja ja taloudellista toimintaa. Nuori voi saada ensimmäiset asiakkaansa läheltä kotia ja nähdä kotiseutunsa paikkana, jossa omilla taidoilla voi ansaita ja toteuttaa ideoita. EU:n maaseutusopimuksen (*Rural Pact*) yhteisöalusta esittelee suomalaisen 4H-yrittäjyysmallin hyvänä käytäntönä. Kuvauksessa nostetaan esiin erityisesti paikallisen ohjauksen merkitys alueilla, joilla nuorten työtilaisuuksia on vähän.

4H:n merkitys ei rajoitu osallistujamääriin. Lapsi voi löytää paikan, jossa oppia yhdessä muiden kanssa. Nuori voi saada ensimmäisen työnsä tai uskaltaa kokeilla yrittäjyyttä aikuisen tukemana. Tällaiset kokemukset voivat vahvistaa luottamusta omiin kykyihin ja siihen, että omaan tulevaisuuteen voi vaikuttaa. Seuraamme osallistumista, työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä kehitämme tapoja kuulla nuorilta, mitä toiminta on heille merkinnyt.

Valtionapu on paikallisen työn siemenraha

Valtionapu kattaa vain osan 4H-järjestön kokonaisrahoituksesta, mutta sillä on ratkaiseva merkitys toiminnan järjestämiselle. Sen avulla ylläpidetään paikallista palkattua ohjausta sekä liiton 4H-yhdistyksille tarjoamaa koulutusta ja tukea. Paikallinen työntekijä järjestää toimintaa, auttaa nuorta työn ja yrittäjyyden alkuun sekä rakentaa yhteistyötä kuntien, koulujen, yritysten ja muiden rahoittajien kanssa. Näin valtionapu auttaa saamaan myös muuta rahoitusta lasten ja nuorten käyttöön.

Tämä merkitys korostuu pienillä paikkakunnilla. Pienenevät ikäluokat kaventavat monilla alueilla yhdistysten tulopohjaa, samalla kun pitkät etäisyydet lisäävät kerhojen, leirien ja nuorten ohjauksen järjestämisen kustannuksia. Yhdistykset säästävät kuluissa ja kehittävät yhteistyötään, mutta määräaikainen hanke tai yksittäinen palvelusopimus ei yksin turvaa jatkuvaa paikallista työtä.

Valtionavun vähentyminen heikentäisi erityisesti niiden pienten paikkakuntien toimintaedellytyksiä, joilla lasten harrastuksia ja nuorten työmahdollisuuksia on jo ennestään vähän. Jos paikallisen työntekijän työpanosta joudutaan vähentämään, vaikutus voi ulottua samanaikaisesti kerhoihin, nuorten työllistämiseen, yrittäjien ohjaukseen ja kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Samalla yhdistyksen mahdollisuudet hankkia täydentävää rahoitusta voivat heiketä. Siksi valtionavun vähennystä ei voi arvioida vain vähentyvinä avustuseuroina.

Mahdollisuuden harrastaa, saada ensimmäinen työ ja kokeilla yrittäjyyttä ei pitäisi riippua perheen varallisuudesta, nuoren valmiista verkostoista tai asuinpaikasta. Jos haluamme maaseudulle elämää myös tulevaisuudessa, lapsilla ja nuorilla on oltava mahdollisuus kasvaa, osallistua ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan siellä.

Esitys vuoden 2027 talousarvioon

Hallituksen esityksessä momentille 30.10.55 osoitetaan vuodelle 2027 yhteensä 3 805 000 euroa. Vuoden 2026 talousarviossa määräraha on 4 035 000 euroa. Määräraha vähenisi siten 230 000 euroa, kun vuoden 2026 kertaluonteiset lisäykset poistuvat. Toiminnan näkökulmasta käytettävissä oleva rahoitus kuitenkin pienenee samalla, kun kustannukset kasvavat.

Suomen 4H-liitto esittää, että eduskunta lisää momentille 30.10.55 valtionavustukseen 4H-toimintaan 250 000 euroa vuodelle 2027. Tällöin momentin määräraha olisi 4 055 000 euroa. Lisäys turvaisi paikallisen 4H-työn jatkuvuutta ja antaisi mahdollisuuden kehittää lasten ja nuorten toimintaa eri puolilla Suomea.

Suomen 4H täyttää vuonna 2028 sata vuotta. Järjestö on ohjannut sukupolvia tekemisen, työn ja yrittäjyyden pariin. Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että myös seuraavilla sukupolvilla on mahdollisuus saada ensimmäinen työkokemus, kokeilla yrittäjyyttä ja löytää mielekästä tekemistä omalla kotiseudullaan.

Helsingissä 30.9.2026

SUOMEN 4H-LIITTO RY

Tomi Alakoski
Toimitusjohtaja

Suomen 4H-liitto
Karjalankatu 2 A, 00520 Helsinki
Y-tunnus: 0202342-5
4h.fi